

У Харкові такий реєстр був затверджений 25 грудня 2002 року Харківською міською радою Харківської області на 9 сесії 6 скликання, з метою встановлення точних найменувань урбанонімів (вулиць, провулків, проспектів, в'їздів, проїздів, бульварів, набережних, майданів, шосе, узвозів, тупиків тощо), за якими ведеться внутрішньо-міська адресація, для покращення роботи облікових та оперативних служб у місті, ведення містобудівного та земельного кадастру тощо. Цей реєстр складається зі списку точних і дійсних назв урбанонімів міста. До нього занесені назви українською та російською мовами, зазначено район знаходження урбаноніма, відмічені всі зміни. Тобто, реєстр назв урбанонімів – корисна та важлива річ для будь-якого міста та його жителів.

За даними реєстру на 13 травня 2012 р. в Харкові існувало 2 703 вулиці, провулків, проспектів та інших урбанонімів. Надалі, в основному, змінювалися тільки назви та майже не створювалися нові об'єкти. Найбільші зміни відбулися 20 листопада 2015 року, коли на сесії Харківської міської ради були перейменовані 173 вулиці, чотири парки та сквери, у лютому 2016 року було перейменовано ще 48 вулиць, а у травні 2016 року – 52 вулиці і парк.

ГОЛОВНА ВУЛИЦЯ ХАРКОВА: 10 ЦІКАВИХ ФАКТІВ

Яссін Хатіне

Науковий керівник – Приходько А.М., канд. пед. наук

Сумська вулиця – головна вулиця Харкова. Довжина – 4,2 кілометри. Починається від майдану Конституції, проходить поряд із садом імені Тараса Шевченка, майданом Свободи, Центральним парком імені Максима Горького і закінчується на схрещенні з вулицею Дерев'янка. Далі вулиця переходить у Білгородське шосе. Вулиця дістала назву від дороги до міста Суми, яка тут проходила в XVII столітті.

У 1909 році відбулася перша спроба перейменувати Сумську вулицю. На хвилі ювілеїв її запропоновано назвати Гоголівська. Перейменування тоді не відбулося.

Сумська не найстаріша вулиця міста. Виникла в кінці XVII століття як дорога до міста Суми. Забудова йшла повільно, і в кінці XVIII століття вулиця закінчувалась у районі сучасних вулиць – Скрипника й Римарської. Далі йшов земляний вал, що оточував місто. Захисний вал довго стримував розвиток міста в північному напрямку. Лише на початку XIX століття вал було знесено. За планом 1838 року межі міста були розширені в північному напрямку до

Університетського саду (тепер сад імені Тараса Шевченка). У цей період висота забудови вулиці не перевищувала двох поверхів і мала зручний пішохідний масштаб, який пізніше ліг в основу цілої мережі прилеглих вулиць.

З ініціативи засновника Харківського університету В. Н. Каразіна на місці природного лісу по вул. Сумській було закладено Університетський сад, що включав ландшафтний (англійський) парк, ботанічний сад, обсерваторію та дослідне господарство. Біля входу в сад 1906 року до 100-річчя заснування університету було встановлено пам'ятник В. Н. Каразіну (скульптор І. І. Андреолетті, архітектор О. М. Бекетов). У 1825 році навпроти Мироносицької площі розпочалося спорудження великої будівлі для кадетського корпусу. Але кадетський корпус у Харкові не відкрили, а будівлю в 1839 році передали Інституту шляхетних дівчат. Права сторона Сумської навпроти інституту і саду тоді ще не була забудована.

Наприкінці 30-х – на початку 40-х років почалось упорядкування вулиці. Університетський сад з боку Сумської обнесли красивою кам'яною огорожею із залізними ґратами. У 1839 році вулицю навпроти інституту та саду вимостили каменем, а у 1840 році встановили 37 олійних ліхтарів. На Мироносицькій площі зосередилася торгівля хлібом, площу стали називати Хлібною.

Межа вулиці в північному напрямку була визначена наприкінці XIX століття. У 1893–1895 роках на вулиці було закладено Міський парк, тепер Центральний парк імені Максима Горького.

Наприкінці XIX – початку XX століття Сумська розрослася ще більше. З 1894 року Міська дума стала розпродавати землі в кінці Сумської, і тут з'явилося багато кам'яних будівель.

На початку XX століття Сумська стає головною вулицею міста. Починається зведення багатоповерхових будівель. Більшість малоповерхових будівель на ділянці вулиці до Мироносицької площі втратили свою житлову функцію, були так чи інакше реконструйовані або надбудовані. Житло заступили крамниці, банки, кінотеатри, ресторани, лікувальні заклади. Житловими лишаються тільки великі прибуткові будинки, перші поверхи яких так само займають крамниці та контори.

З 1930-х років почалась реалізація великих містобудівних заходів, що часто спричинювала нищення цінної забудови.

У 1939 році Сумською вулицею розпочався тролейбусний рух. 8 листопада 1940 року відкрито Харківську дитячу залізницю, яка сполучила Парк імені Горького з Лісопарком. Будівлю вокзалу споруджено за проектом архітектора Є. А. Лимаря.

Після війни на місці Мироносицької церкви насадили сквер Перемоги. А в 1947 році спорудили відомий фонтан «Дзеркальний струмись».

У 1970–1990 роках, навпроти «Дзеркального струменя», за проєктом архітекторів С. Н. Миргородського, В. Д. Єлізарова, Н. В. Чуприни й Р. М. Гупала звели новий будинок Харківської опери. Сьогодні Сумська поповнилася і поповнюється низкою сучасних архітектурних об'єктів, що є вимогою часу та стильовим напрямом. Проте вулиця поєднує історичний центр міста з новим адміністративним, і тому в ній органічно злито історичне з сучасним, завжди вирує життя.

Отже, стильова різноманітність та історичний колорит будов, що гармонує із зеленню садів і парків, надає вулиці Сумській неповторності. Вона є справжньою оздобою цього красивого і своєрідного міста.

ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ ВУЛИЦІ З ДВОМА НАЗВАМИ

Желзняк В.В.

Науковий керівник – Долгопол О.О., канд. пед. наук, ст. викладач

Актуальність теми полягає в потребі вивчення забутих та маловідомих назв урбанонімів – внутрішньоміських топографічних об'єктів (вулиць, проспектів, бульварів, провулків, будь-яких об'єктів міста, що має ім'я) сучасного Харкова. Метою дослідження є вивчити історію назви однієї з центральних вулиць міста – Чернишевській або Чернишевського. Об'єктом дослідження є урбанонімичний простір міста Харкова. Предмет дослідження – вулиця Чернишевська/Чернишевського.

Для вивчення історії вулиці та її назви було вивчено документальні матеріали, карти різних років, періодичні видання, публікації спеціалізованих інтернет-видань, групи у соціальних мережах та ін.).

У результаті дослідження з'ясовано, що вулиця Чернишевська – одна з центральних вулиць міста. Її історія нараховує близько 200 років. Раніше тут був провулок, який існував з другої половини XVII століття. Тоді північна сторона майбутньої вулиці була околицею міста і закінчувалася валом, а поруч були заводи і кар'єри з видобутку глини. В середині XIX століття заводи були перенесені на західну околицю міста, а кар'єри засипані. Після цього почалася активна забудова ділянки. Тут оселилися поміщики, звели школи та лікарні. Нині Чернишевську називають хранителькою історії Харкова, адже вона